NBP Narodowy Bank Polski

Departament Stabilności Finansowej

Raport o stabilności systemu finansowego Styczeń 2015

3 lutego 2015 r.

Raport o stabilności systemu finansowego

- „Raport” jest elementem polityki informacyjnej NBP przyczyniającym się do realizacji ustawowych celów NBP
- Publikowanie raportów o stabilności systemu finansowego przez banki centralne jest standardem międzynarodowym; NBP publikuje „Raport” od 2001 r.
- „Raport o stabilności systemu finansowego” NBP prezentuje wyniki analiz stabilności systemu finansowego, w tym oceny odporności systemu finansowego na ewentualne szoki. Celem jest identyfikacja ryzyka oraz sformułowanie rekomendacji dla uczestników rynku i instytucji tworzących sieć bezpieczeństwa finansowego odnośnie działań mających w celu ich ograniczenia.
- Obecna edycja „Raportu” oparta jest na danych dostępnych do 30 listopada 2014 r., ale uwzględnia dane rynkowe obejmujące okres do 15 stycznia 2015 r.

Ramki tematyczne

- Wpływ zmiennych rynkowych na wysokość rat kredytów walutowych
- Wpływ spadku złotowych stóp procentowych na sytuację banków
- Wyniki wszechstronnej oceny banków europejskich
- Możliwe skutki deprecjacji złotego w relacji do franka szwajcarskiego

Spis treści

1	Syntetyczna ocena stabilności krajowego systemu finansowego
2	Ocena sytuacji bieżącej i perspektyw
3	Wyniki testów warunków skrajnych
4	Rekomendacje

Syntetyczna ocena stabilności krajowego systemu finansowego

Syntetyczna ocena stabilności krajowego systemu finansowego

Obszar oceny	Zmiana w okresie od ostatniej edycji *Raportu*
Bieżąca sytuacja finansowa sektora bankowego	▶
Zdolność do absorbowania szoków przez sektor bankowy	▶
Bieżąca sytuacja finansowa sektora niebankowych instytucji finansowych	▶
Bieżąca sytuacja finansowa sektora SKOK	▼
Perspektywy otoczenia polskiej gospodarki	▶
Syntetyczna ocena perspektyw stabilności krajowego systemu finansowego	▶

Źródło: NBP.

▲▲ istotne polepszenie
▲ polepszenie
▶ bez zmian
▼ pogorszenie
▼▼ istotne pogorszenie

Ocena sytuacji bieżącej i perspektyw

Otoczenie międzynarodowe:

- Wzrost niepewności w otoczeniu gospodarki polskiej
- Wzrost w świecie – umiarkowany; element ryzyka – USA jako jedyny silnik ożywienia
- Groźba stagnacji połączonej z deflacją w strefie euro – negatywne konsekwencje dla wzrostu w Polsce
- Możliwe nierównowagi na rynkach globalnych – ryzyko istotnej korekty związanej dostosowaniem polityki przez FED
- Napięcia geopolityczne i sytuacja w Rosji – ryzyko korekty na rynkach wschodzących

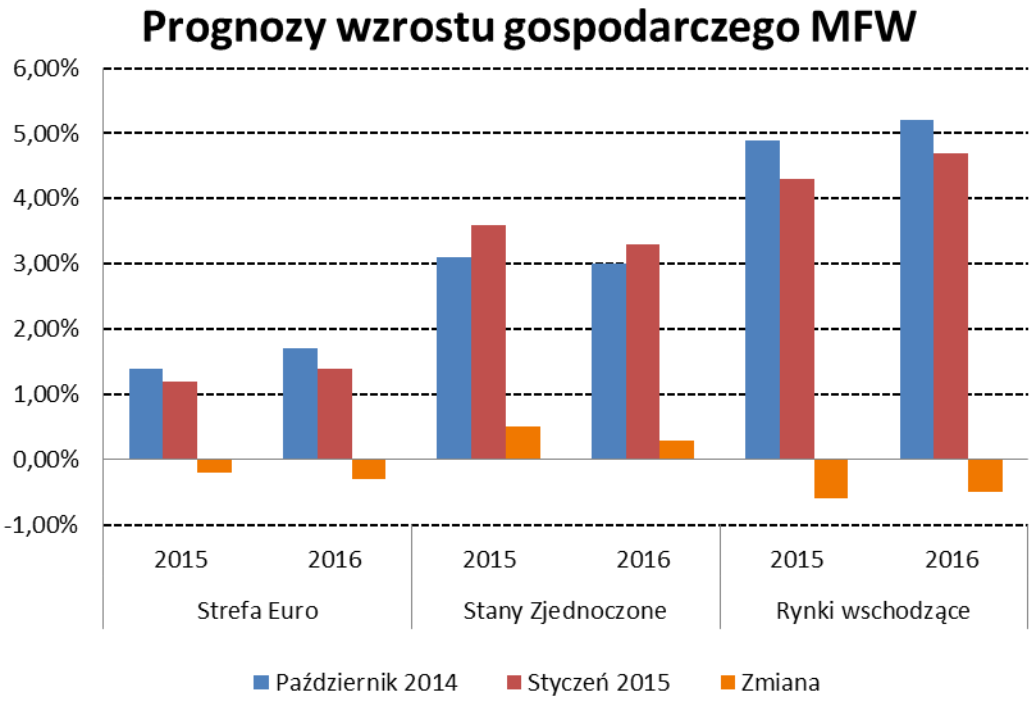

Sytuacja makroekonomiczna

Projekcja listopadowa NBP na tle projekcji lipcowej

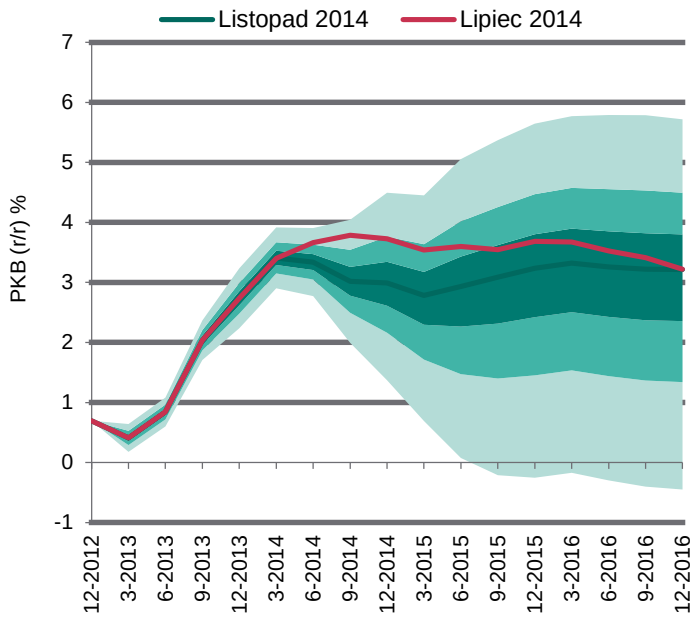

Źródło: NBP.

Prognozy Komisji Europejskiej dla strefy euro

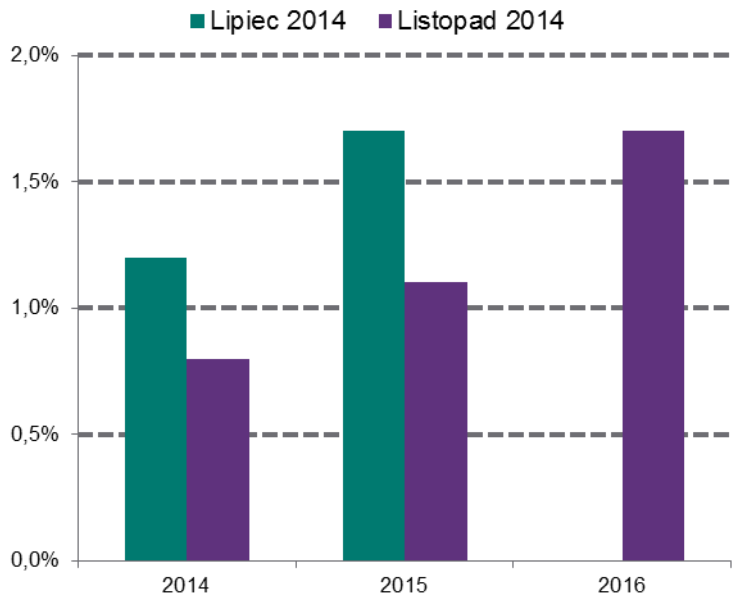

Źródło: KE.

Krajowe rynki finansowe

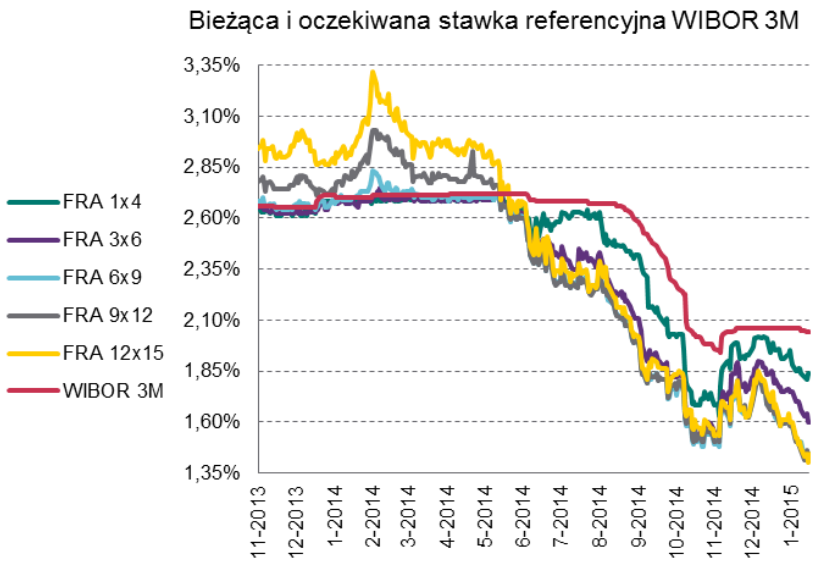

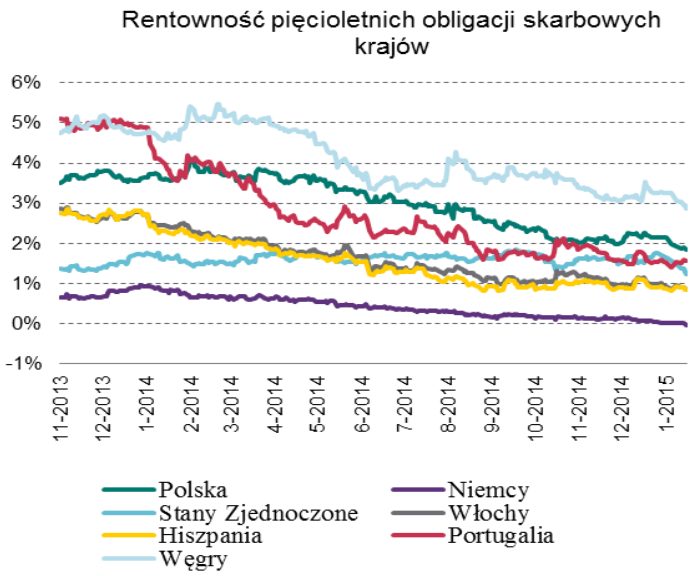

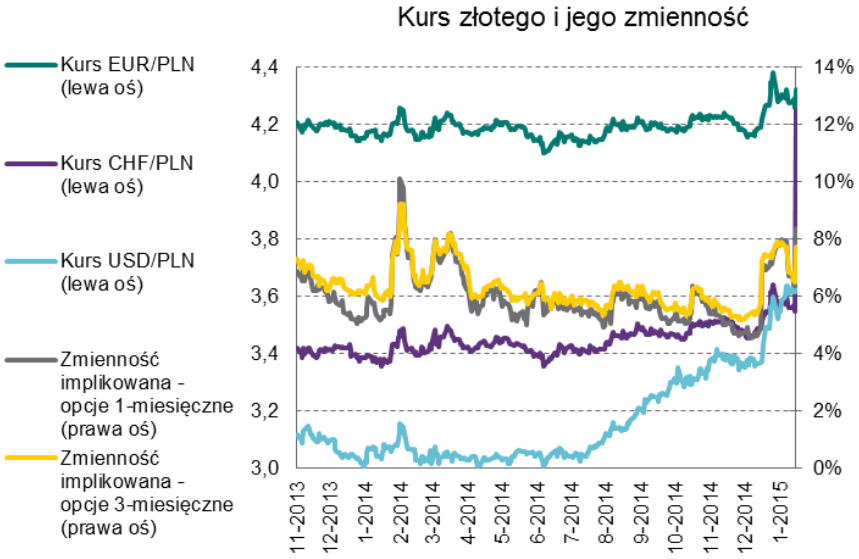

Rynek nieruchomości

Ceny transakcyjne mieszkań na rynku pierwotnym (RP) i wtórnym (RW) w Polsce

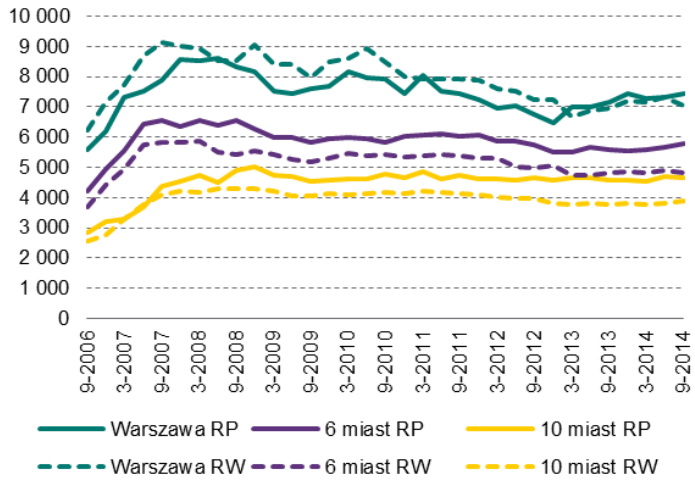

Liczba mieszkań wprowadzanych na rynek, sprzedanych i znajdujących się w ofercie w sześciu największych rynkach Polski

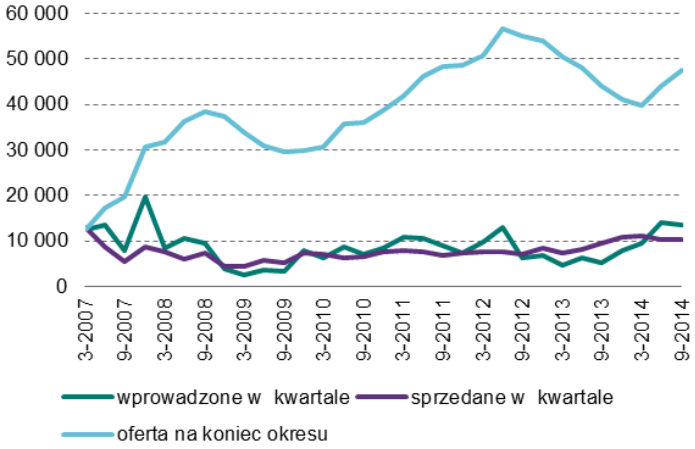

Wartość transakcji inwestycyjnych na rynku nieruchomości komercyjnych

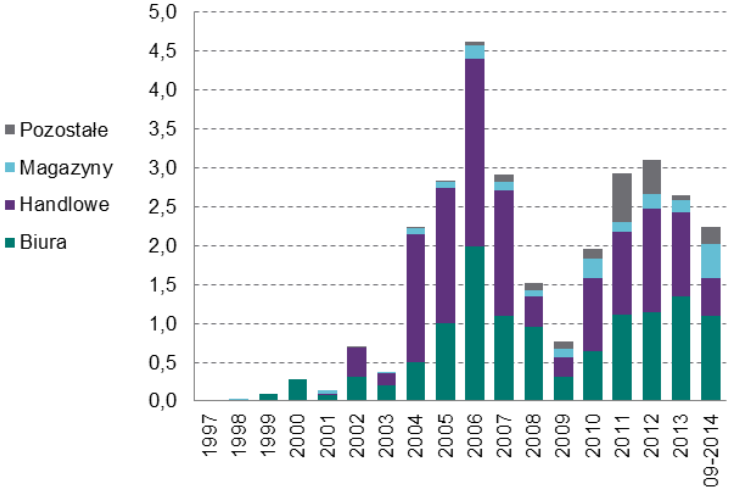

Wskaźniki wyceny funduszy inwestycji zamkniętych na rynku nieruchomości komercyjnych

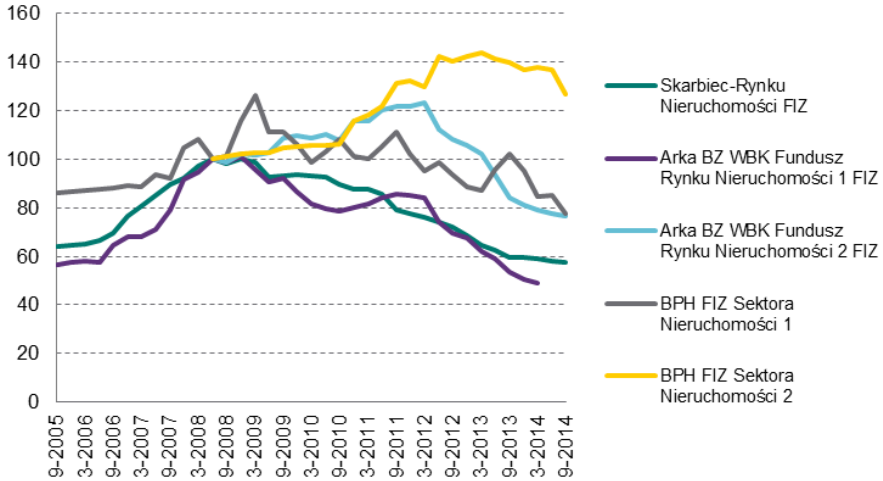

Sektor bankowy - akcja kredytowa i finansowanie

Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego

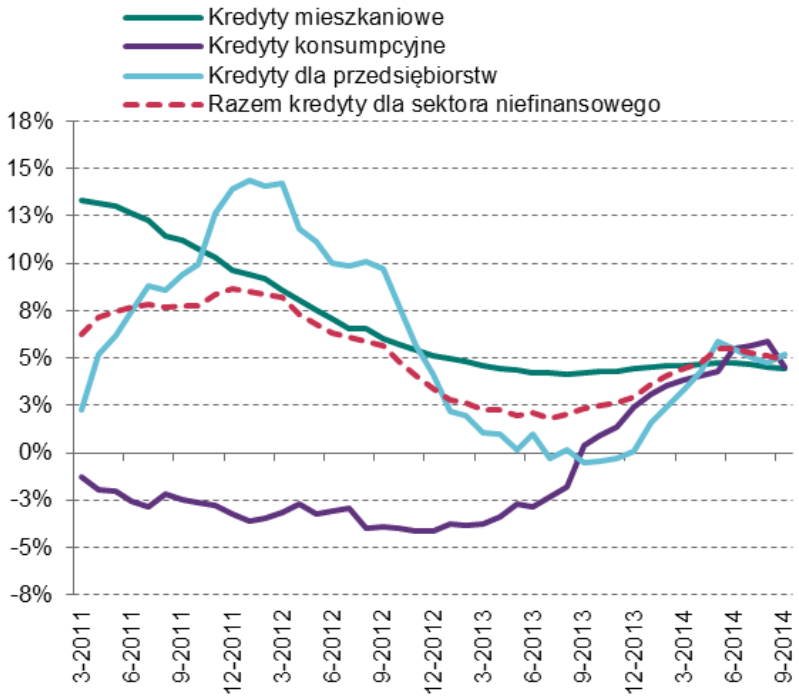

Luka finansowania i finansowanie zagraniczne

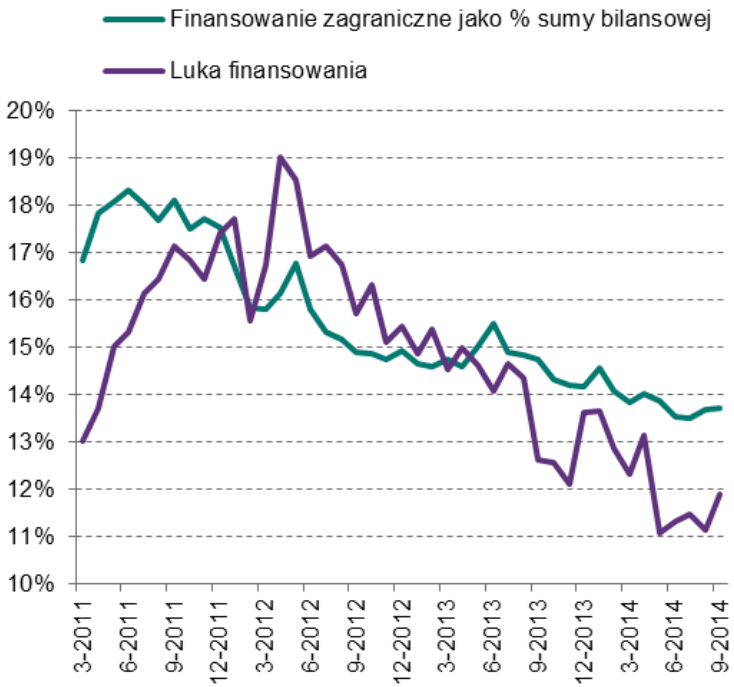

Sektor bankowy - jakość portfela kredytów

Wskaźnik kredytów zagrożonych

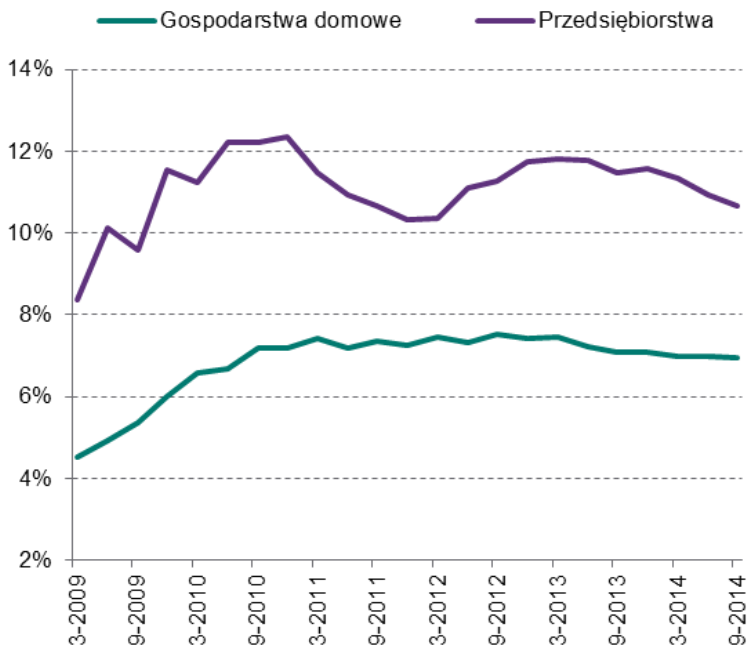

Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów

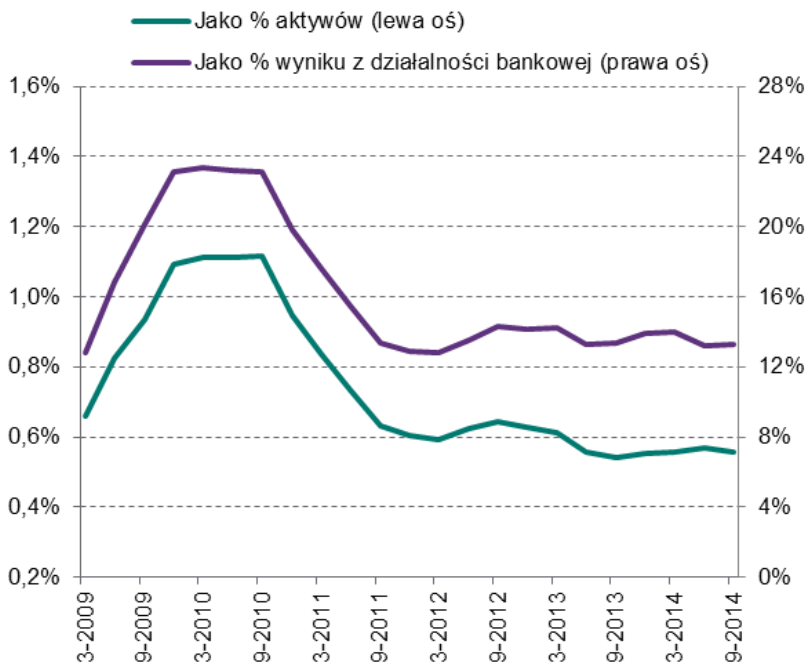

Sektor bankowy – pozycja kapitałowa

Główne składniki funduszy własnych i wybrane współczynniki kapitałowe

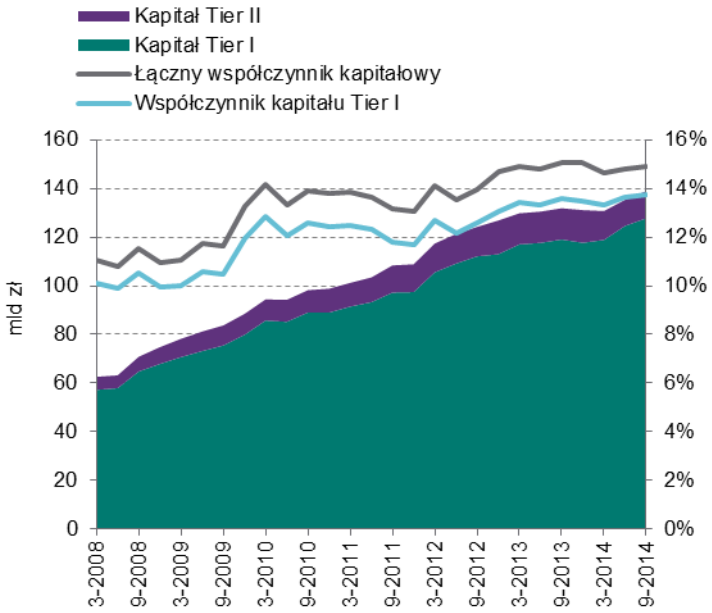

Rozkład współczynników wypłacalności w bankach komercyjnych

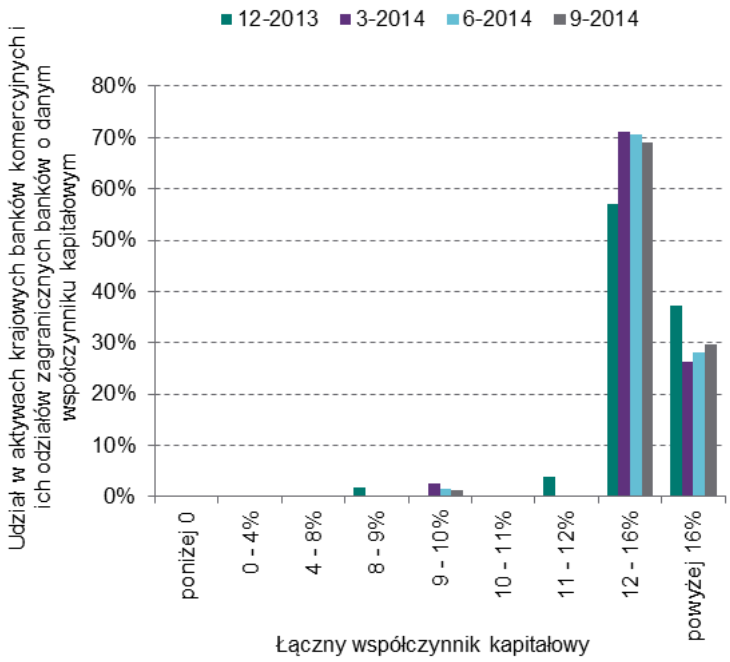

Sektor bankowy - pozycja kapitałowa i wyniki finansowe

Dźwignia finansowa

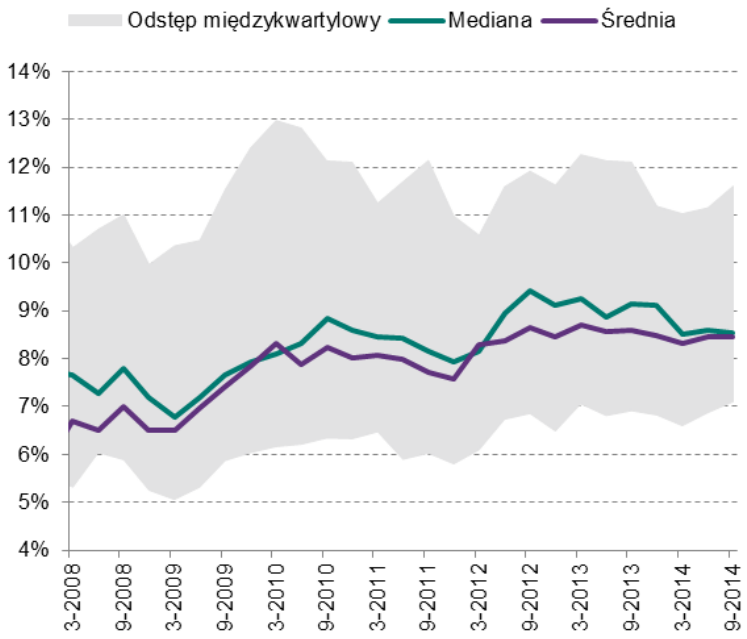

Kwartalny wynik finansowy

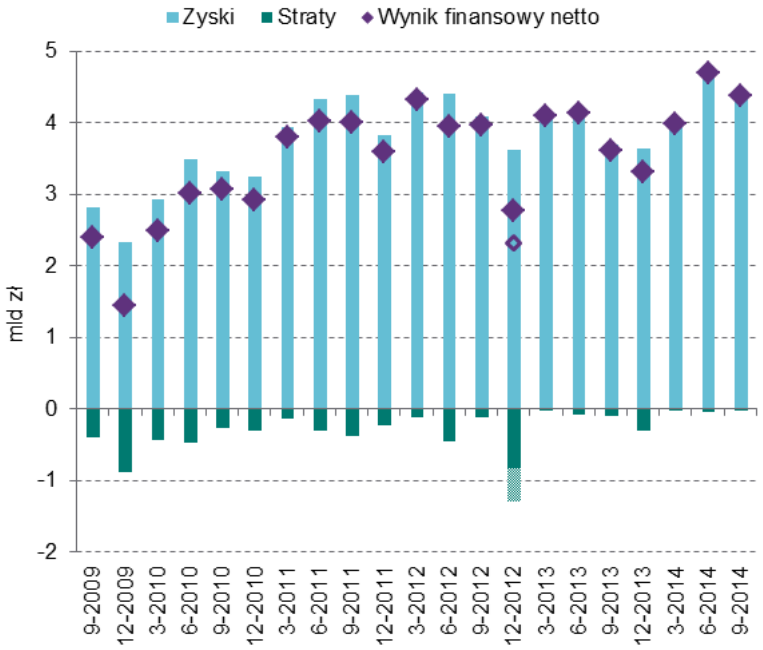

Uwaga: Wskaźnik dźwigni od 2014 r. według metodologii CRDIV/CRR - wyrażony w procentach iloraz kapitału Tier I, do miary ekspozycji, która uwzględnia zarówno ekspozycje bilansowe, jak i pozabilansowe. Wskaźnik dźwigni sprzed 2014 r. na podstawie szacunków. Dostępne w sprawozdawczości dane nie pozwalają na dokładne obliczenie wskaźnika według nowej metodyki.

Walutowe kredyty mieszkaniowe

Wartość frankowych kredytów mieszkaniowych wyrażona w CHF

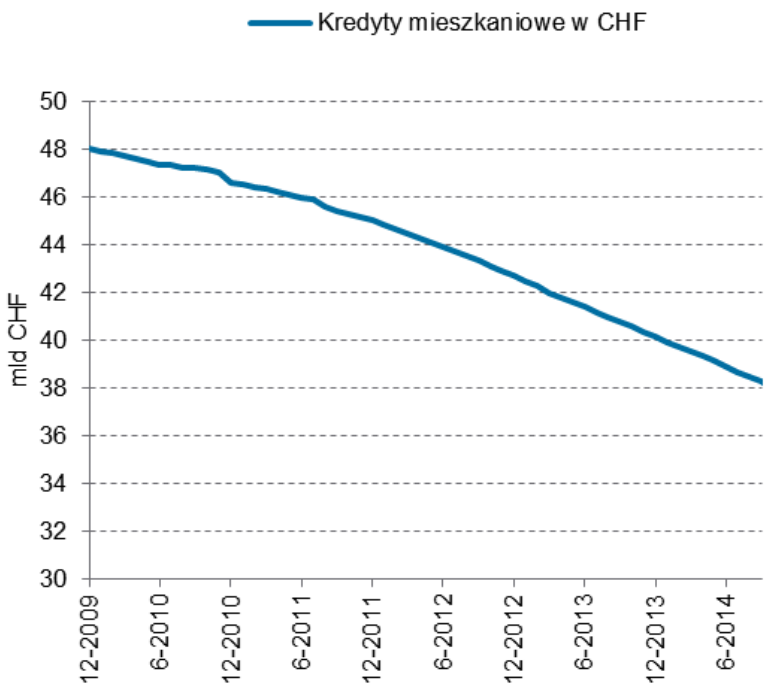

Jakość kredytów

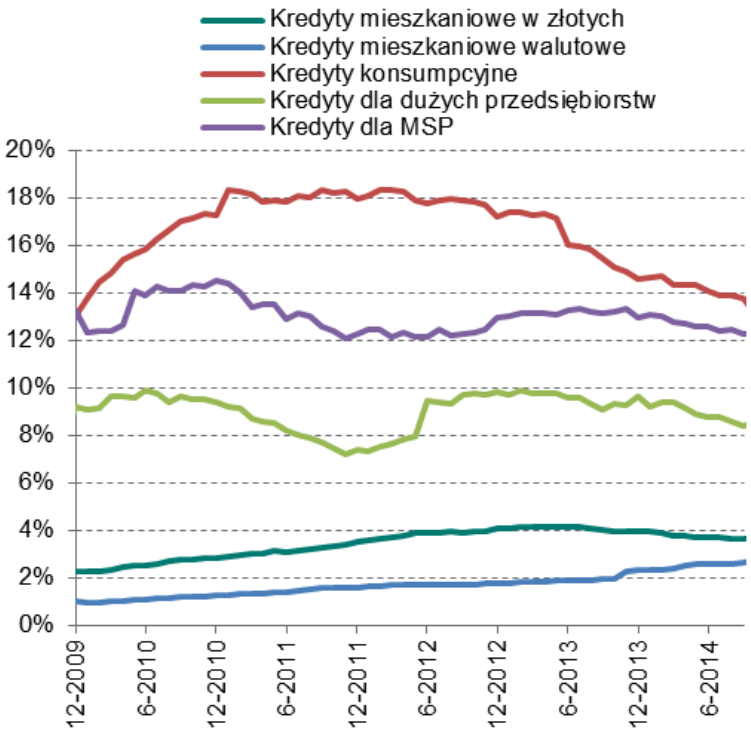

Możliwe skutki deprecjacji złotego w relacji do franka szwajcarskiego (1/4)

Natychmiastowe skutki aprecjacji CHF:

- **Wzrost potrzeb płynnościowych i kosztów związany z uzupełnieniem zabezpieczeń pozycji walutowej przez banki**
  - Wzrost marż na transakcjach zabezpieczających – wpływ na banki rozłożony w czasie,
  - Potrzeby płynnościowe uwzględniane w testach warunków skrajnych; niedobór aktywów płynnych możliwy w niewielkiej liczbie banków.
- **Wzrost wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego**
  - wpływ mało istotny przy obecnym kursie (- 0,5 pkt proc.).
- **Wzrost wskaźnika (LtV) kredytów mieszkaniowych nominowanych w CHF**
  - Banki - wpływ na LGD kredytów z utratą wartości,
  - Kredytobiorcy - mniejsze możliwości dysponowania mieszkaniami + możliwy dodatkowy koszt ubezpieczenia.

Możliwe skutki deprecjacji złotego w relacji do franka szwajcarskiego (2/4)

Ewentualne, średniookresowe skutki aprecjacji CHF

- **Wzrost ryzyka kredytowego - najistotniejszy kanał**
  - Wyniki testów warunków skrajnych (CHFPLN 4,50) – dodatkowe odpisy ok. 2 mld zł (w tym 0,5 mld z tytułu wzrostu LGD);
  - Skala wpływu zależna od długotrwałości deprecjacji;
  - Wpływ deprecjacji na koszt obsługi - ograniczany poprzez wzrost dochodów GD;
  - Obniżka stóp przez SNB powinna przyczynić się do obniżyć koszty obsługi kredytów - o ile banki konsekwentnie obniżą stawkę bazowa poniżej zera (tak jak kształtuje się LIBOR CHF);

  - **Wniosek: brak zagrożeń dla stabilności sektora bankowego**

Możliwe skutki deprecjacji złotego w relacji do franka szwajcarskiego (3/4)

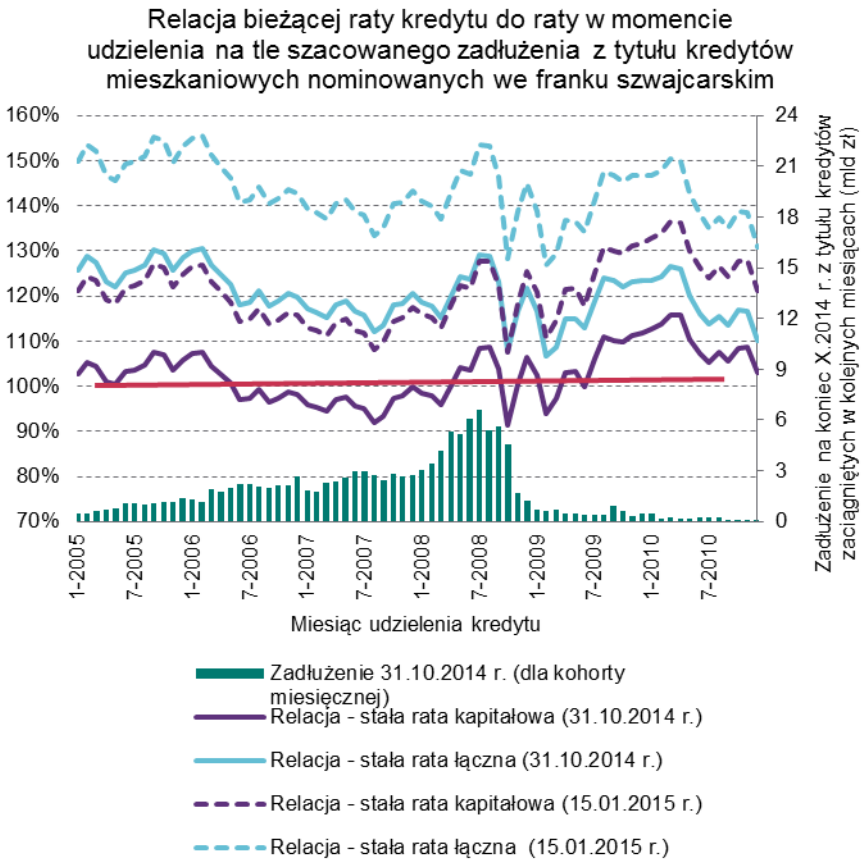

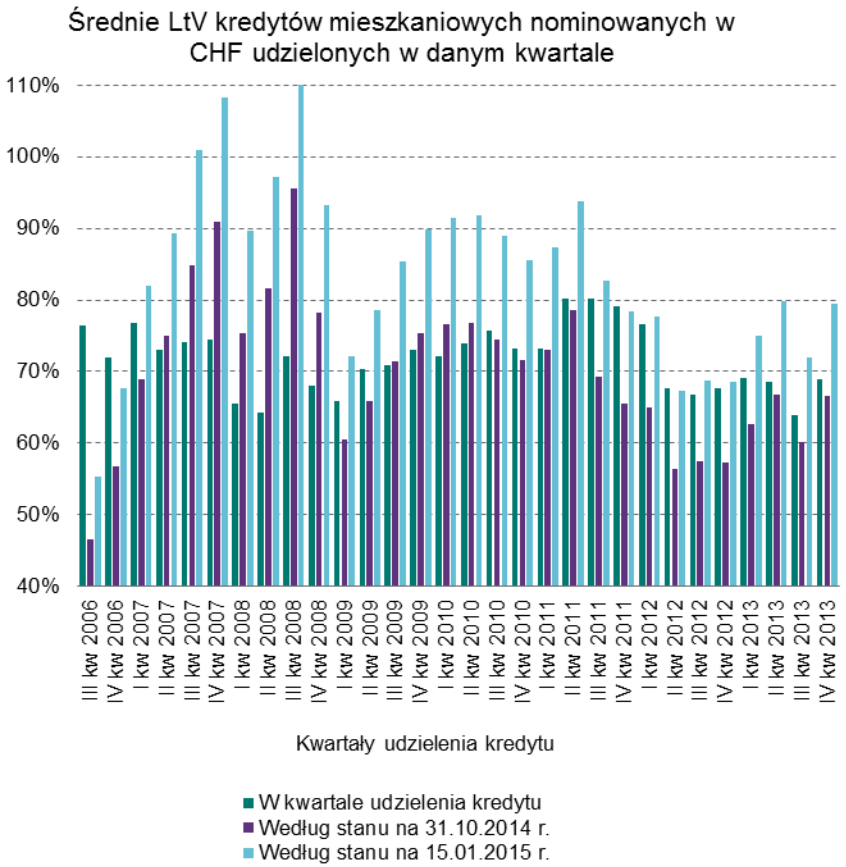

Możliwe skutki deprecjacji złotego w relacji do franka szwajcarskiego (4/4)

Relacja raty kredytu we franku szwajcarskim wyrażonej w złotych do przeciętnej płacy brutto w sektorze przedsiębiorstw

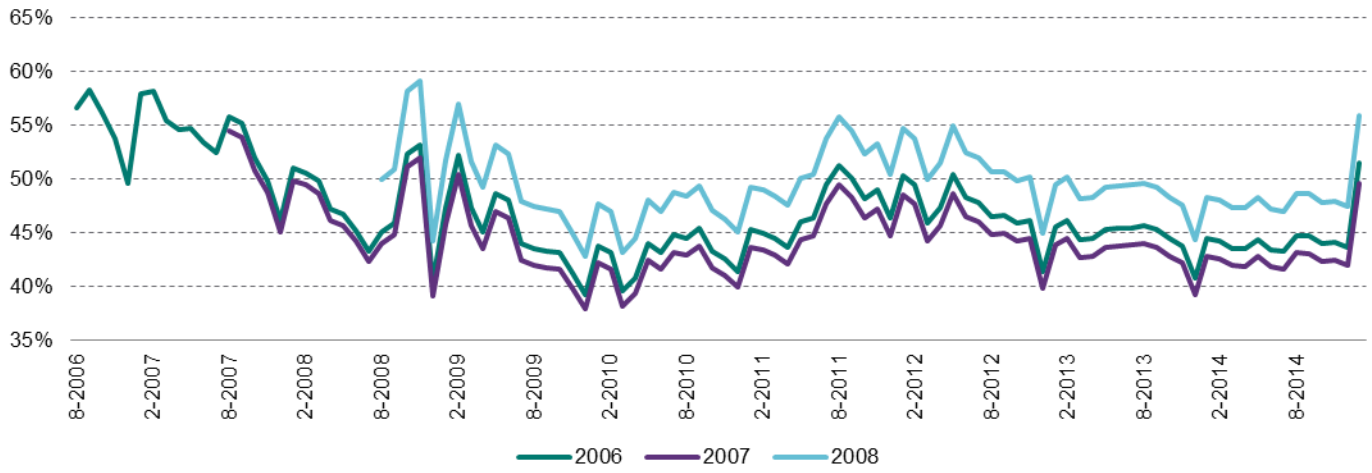

Skumulowane raty mieszkaniowych kredytów walutowych oraz analogicznych kredytów złotowych udzielonych w lipcu 2006 r., 2007 r. i 2008 r.

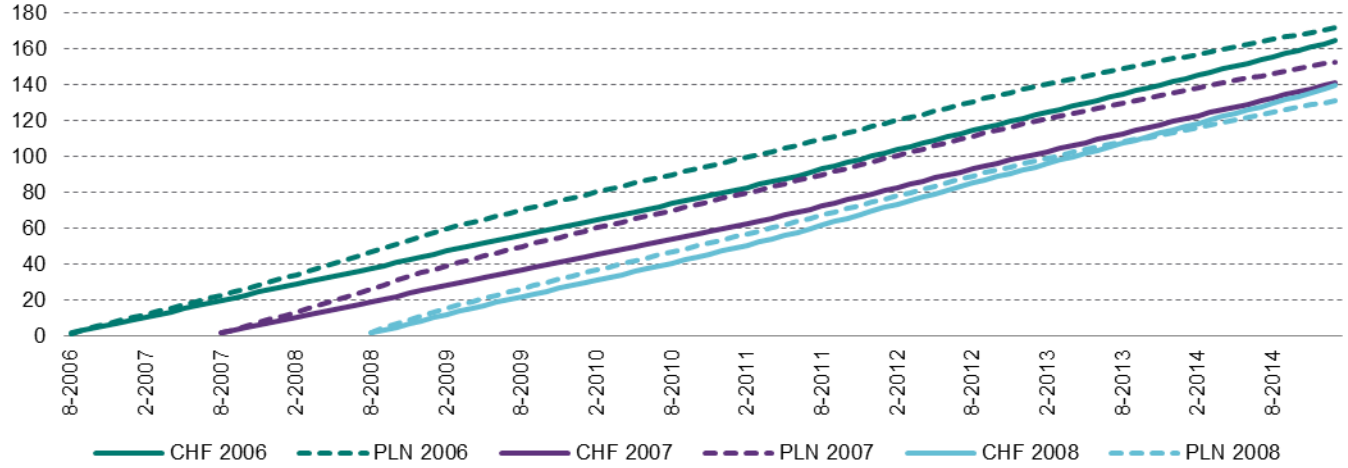

Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (1/2)

Fundusze własne i współczynnik wypłacalności

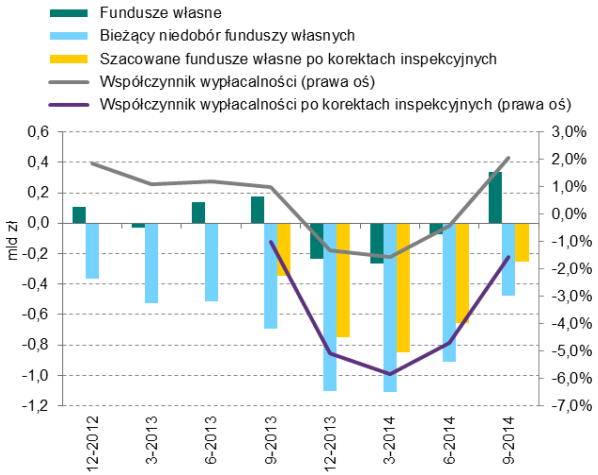

Rozkład aktywów kas według współczynnika wypłacalności po uwzględnieniu korekt inspekcyjnych

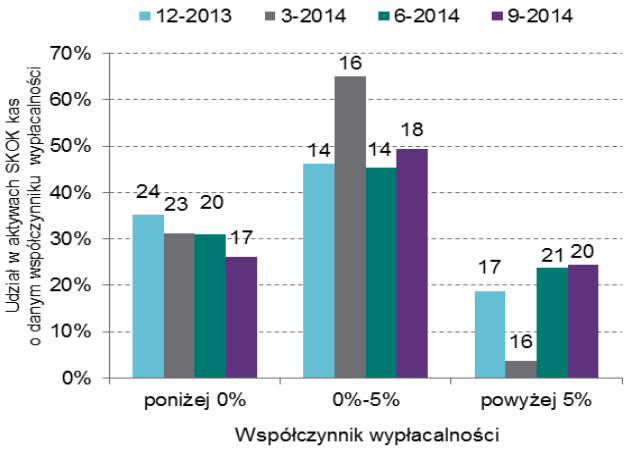

Kredyty przeterminowane w kasach – struktura, udział w portfelu kredytowym i stopień pokrycia odpisami

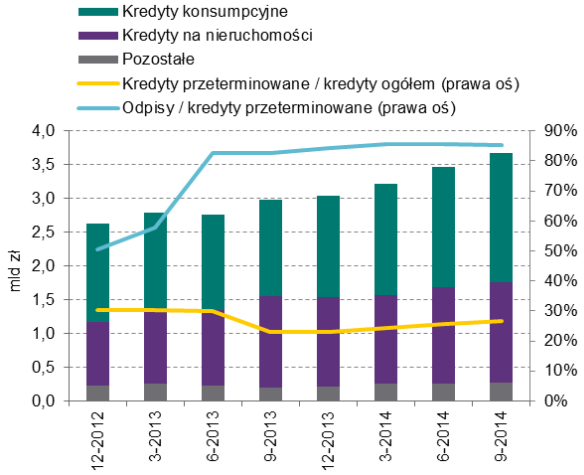

Struktura depozytów kas oraz kwartalne tempo zmiany stanu depozytów

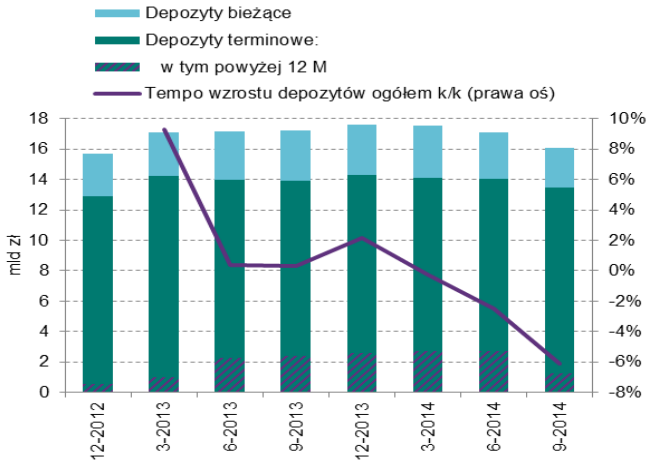

Sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (2/2)

- Sytuacja w sektorze SKOK pozostaje trudna.
- Znaczenie SKOK-ów w polskim systemie finansowym jest jednak niewielkie ze względu na:
  - relatywnie niewielki udział w rynku produktów (zarówno depozytów, jak i kredytów);
  - małą skalę bezpośrednich powiązań kas z innymi instytucjami finansowymi oraz
  - możliwość substytucji usług oferowanych przez SKOK-i przez banki.
- … ale istotny pośredni kanał oddziaływania sektora SKOK na system bankowy - system gwarantowania depozytów.
- Procesy restrukturyzacji sektora SKOK - finansowane z zasobów Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, którego środki pochodzą głównie z wpłat banków.

Sektor niekredytowych instytucji finansowych (1/2)

- **Niekredytowe instytucje finansowe nie generują znacznego ryzyka systemowego**:
  - charakter prowadzonej działalności oraz instrumentów oferowanych i podlegających obrotowi na rynkach finansowych w Polsce, np.:
    - TFI/FI – brak gwarantowanych stóp zwrotu; oddzielna osobowość prawna TFI od FI (ograniczająca przeniesienie problemów TFI na inwestujących w FI)
    - PTE/OFE – brak możliwości wycofania środków w krótkim okresie;
    - ZU – nie świadczą niestandardowych usługi ubezpieczeniowe i nie oferują usług poza ubezpieczeniowych; brak oferty instrumentów o gwarantowanej wysokości świadczeń.
  - poziom kapitałów własnych oraz wyników finansowych zapewniający ciągłość świadczenia usług przez ten sektor,
  - relatywnie niewielką skalę powiązań finansowych z bankami:
    - właścicielskich (poza sektorem OFE);
    - kredytowych,
    - depozytowych (finansowania banków).

Sektor niekredytowych instytucji finansowych (2/2)

- Ograniczona skala bezpośrednich powiązań finansowych z sektorem bankowym

Tabela: Zaangażowanie funduszy emerytalnych (FE), zakładów ubezpieczeń (ZU), funduszy inwestycyjnych (FI) wobec banków (w mld złotych)

Kredyty i inne należności banków od NIF					
	ZU	FE	FI	NIF	Kredyty NIF/ Kredyty ogółem
2012	0,3	1,9	4,6	6,8	0,7%
2013	0,5	0,9	9,3	10,7	1,0%
2014	0,1	0,2	9,1	9,4	0,8%
Depozyty i inne zobowiązania banków wobec NIF					
	ZU	FE	FI	NIF	Depozyty NIF/ Depozyty ogółem
2012	24,7	21,2	17,5	63,4	5,4%
2013	20,9	18,4	22,0	61,3	5,0%
2014	22,8	13,8	25,5	62,2	4,7%

Wyniki testów warunków skrajnych

Szok makroekonomiczny i rynkowy - założenia

- Szok makroekonomiczny
  - Scenariuszy referencyjny: listopadowa projekcja NBP
  - Scenariusz szokowy:
    - Zagrożenie deflacją i będącym jej skutkiem wzrostem realnej wartości długów rządowych i prywatnych w gospodarkach rozwiniętych
    - Zaostrzenie napięć o charakterze politycznym w Europie skutkujące utrudnieniami w eksporcie oraz wzrostem cen importowanych surowców energetycznych
    - Nasilenie awersji do ryzyka na globalnych rynkach finansowych skutkujące obniżeniem tempa wzrostu gospodarek wschodzących i pogorszeniem sytuacji sektorów bankowych w krajach rozwiniętych; silna korekta na rynkach wschodzących
    - W konsekwencji w Polsce znaczne obniżenie tempa wzrostu gospodarczego i pogorszenie sytuacji na rynku pracy
- Szok rynkowy
  - wzrost rentowności obligacji skarbowych o 300 pb oraz deprecjacja złotego o 30% (EURPLN 5,43, CHFPLN 4,50)

Scenariusz szokowy na tle listopadowej projekcji PKB

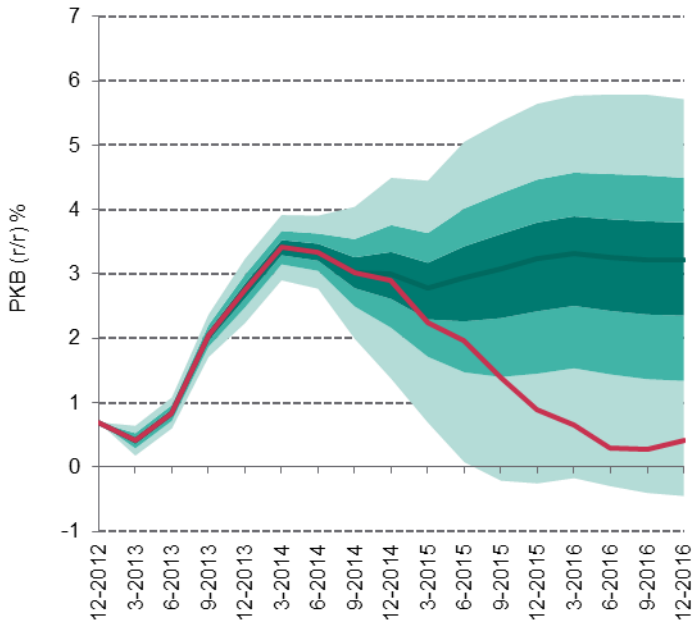

PKB r/r	2014	2015	2016
Referencyjny	3,2%	3,0%	3,3%
Szokowy	3,2%	1,6%	0,4%

Źródło: NBP.

Wyniki testów warunków skrajnych

Skumulowane zmiany współczynnika wypłacalności w scenariuszu szokowym (w % RWA)

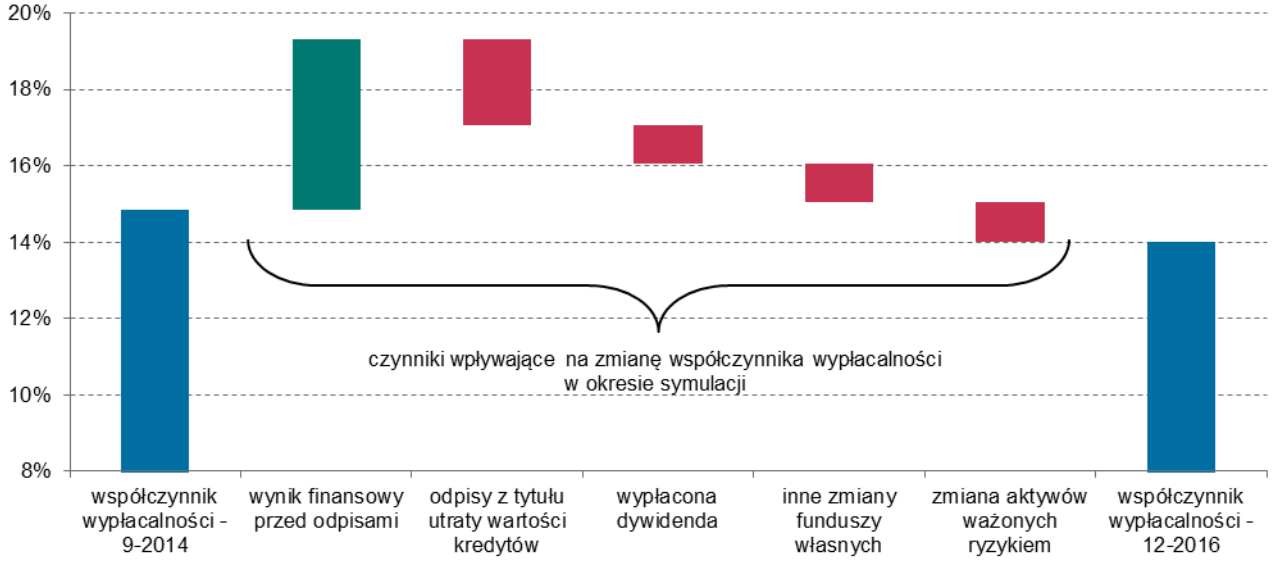

Źródło: NBP.

Wyniki testów warunków skrajnych

	Dane historyczne IV kw. 2013 – III kw. 2014	Wyniki symulacji za okres IV kw. 2014 – IV kw. 2016	
		Scenariusz referencyjny	Scenariusz szokowy
Wartości średnioroczne (jako % aktywów)			
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów	-0,6	-0,6	-0,9
Wynik odsetkowy	2,45	2,43	2,39
Wynik finansowy netto	1,2	1,3	0,7
Potrzeby kapitałowe (łączny wpływ szoku makroekonomicznego i rynkowego)	**n/d**	**0,3 mld zł**	**1,9 mld zł**

Symulacja szoku płynności – założenia:

- Całkowite rozliczenie krótkoterminowych transakcji na krajowym rynku międzybankowym,
- Odpływ części środków pozyskanych od zagranicznych instytucji finansowych (głównie podmiotów dominujących),
- Wzrost wartości środków złotowych potrzebnych do odnowienia transakcji zabezpieczających (wpływ deprecjacji złotego),
- Utrata zaufania do sektora bankowego - odpływ niestabilnej części środków gospodarstw domowych, przedsiębiorstw oraz podmiotów sektora rządowego i samorządowego, o terminie zapadalności do 1 miesiąca; podmioty te dodatkowo wycofują odpowiednio 5%, 10% i 10% swoich depozytów
- Wymienione wyżej założenia są uwzględniane jednocześnie we wszystkich bankach komercyjnych.

Symulacja szoku płynności – wyniki:

- Symulacja ryzyka płynności wykazała, że w przypadku materializacji bardzo restrykcyjnego scenariusza szokowego:
  - grupa banków o około 10% udziale w aktywach sektora nie miałyby odpowiednio wysokich buforów płynnych aktywów do pokrycia zobowiązań związanych z odpływem kapitału zagranicznego, deprecjacją złotego i spadkiem zaufania klientów,
  - łączny niedobór środków płynnych w tych bankach wyniósłby około 24 mld zł.
- W porównaniu do poprzedniej edycji *Raportu* udział banków o niewystarczających buforach płynnościowych nieznacznie wzrósł, a łączna skala niedoboru środków płynnych nieznacznie spadła.

Rozkład wyników symulacji szoku płynności

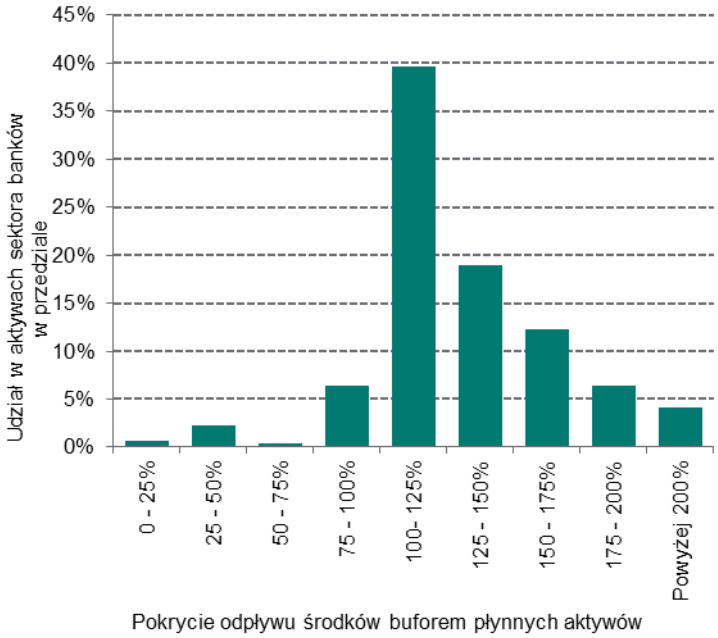

Źródło: NBP.

Rekomendacje

Rekomendacje

1. Wdrożenie regulacji powołujących nadzór makroostrożnościowy
2. Restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja
3. Ograniczanie ryzyka systemowego CCP
4. Zmiana modelu bankowości spółdzielczej
5. Wyposażenie kapitałowe i dźwignia finansowa banków
6. Płynność i struktura finansowania banków
7. Kredytowanie nieruchomości komercyjnych
8. Ryzyko portfela kredytów o wysokim LtV
9. Bufory na wzrost stóp procentowych przy ocenie ryzyka kredytów długoterminowych o zmiennym oprocentowaniu
10. Kontynuacja restrukturyzacji sektora SKOK

Dbamy o wartość pieniądza

NBP

Narodowy Bank Polski

www.nbp.pl